liku astme ja ilmutanud olema oma võimeid teaduslikus töös kui ka õpetamises. Kuid erandina võib asjaomane teaduskond ka teadusliku astme nõudmisest loobuda, kui valitav isik tuttavaks saanud avaldatud teoste läbi või saavutanud silmapaistvat edu õppetegevuses ülikooli juures. Ei vasta kandidaat neile nõudeile, siis võib valida teda professori-kohustetäitjaks, kui ta senise tegevusega on ilmutanud ülikooli teaduslikule õpetajale tarvilikku teadmist ning teaduslikku töötundmist. Säärane kohustetäitja valitakse teatavaks ajaks. Dotsendid on määralised õppejõud, kes õpetavad kohustuslikke eriaineid. Nende kohta maksavad teadusliku võimise suhtes samad nõuded kui professoritegi kohta.

Eradotsendid ja õppeülesannete-täitjad loetakse ülemäärasteks teaduseõpetajateks. Nendest peavad eradotsendid vastama professorite kohta maksvaile teaduslikele nõudeile. Neid pannakse viimasel ajal ametisse ainult, kui nad sellekohase habilitatsioonikorra järele teaduskonnalt õpetamiseks loa saanud. Õppeülesannete-täitjatele seatakse tingimused igakord eraldi vastavalt täidetavatele kohustele.

1. II. 1927 oli vastava kõrgema teadusliku kraadiga 50 professorit ja 8 dotsenti; ilma vastava kraadita 19 professorit ja 15 dotsenti ning dotsendi-kohustetäitjat. Rahvuse poolest oli samal ajal 69 professorist 42 ehk 61% eestlasi, 21 ehk 29% sakslasi, 1 soomlane, 2 venelast, 1 ungarlane ja 2 helveetslast; 23 dotsendist ja dotsendikohusetäitjast — 15 ehk 65,2% eestlasi, 6 sakslast, 1 soomlane, 1 venelane, seega kokku hääleõiguselistest teaduskonna liikmeist 63% eestlasi, 37% muulasi.

Eradotsente oli: eestlasi 6, sakslasi 4, venelasi 3; muid õpetajaid ja õppeülesannete-täitjaid: eestlasi 28, sakslasi 6, venelasi 2, soomlasi 1, muudest rahvustest 5. Seega kuulus muudest määralistest ja ülemääralistest õpetajatest 34 ehk 61,8% eesti rahvusesse, kuna ülejäänud 21-st 10 ehk 18,2% olid saksa rahvuse ja 11 kuue mitmesuguse natsiooni liikmeid (rahvuslikku koosseisu teevad kirjumaks eriti keeltelektorid).

Õppekeeleks arvatakse ülikoolis ametlikult eesti keel. Kuid sündsate eesti keele oskajate kandidaatide puudusel võidakse lubada haridusministri igakordsel kinnitusel õpetust ka teistes keeltes. Uute keelte professorid ja lektorid õpetavad iseenesest keeltes, mida nad esitavad. 1927 I p.-a. andsid õpetust eesti keeles: usuteaduskonnas 6 isikut (75%); õigusteaduskonnas 10 isikut (62,5%); arstiteaduskonnas 19 isikut (70,4%); filosoofia-teaduskonnas 25 (61%); matemaatika-loodusteaduskonnas 25 (89,3%); loomaarsti-teaduskonnas 7 (55,3%); põllumajandusteaduskonnas 10 (77%), seega kogu ülikoolis 70,3%; saksa keeles luges 24 isikut ehk 16,5%, muudes keeltes ülejääv osa. Et ajajooksul tervet õpetust viia eesti keelde, on 1921. a. peale hakatud muulastele ametisseseadmisel tingimuseks tegema teatavate aastate jooksul eesti keelele üle minna, või neid määratud aastateks ametisse seadma. Sääraste tingimustega oli 1927 I p.-a. ametis 10 professorit. Õppejõudude ettevalmistuseks tühjadele kohtadele ja tulevikus vabaneda võivatele õppetoolidele on olemas ülikooli juures peale eradotsentide instituudi teaduslikkude stipendiaatide ja diploomitud edasiõppijate asutis. 1. XII. 1926. a. oli teaduslikke stipendiaate ülikooli lõpetanud magistritest ja kandidaatidest: õigusteaduskonnas — 7, arstiteadusk. — 1, filosoofia-teadusk. — 7, matemaatika-loodustead. — 1, loomaarstitead. — 4, põllumajandus-tead. — 4, kokku 24, diploomitud edasiõppijaid — 3 õigusteadlast, ilma stipendiumita stipendiaadiõiguselisi — 2. Teaduskonnad, kus on olemas assistentide kohad, saavad teaduslikku järelkasvu eriti nende kaudu, mida silmas pidades assistentide teenistusaeg on

Tartu, lk. 658